

Moderniseringsdepartementet

Kopi til: Kultur- og Kirkedepartementet og Kulturkomiteen i Stortinget

Oslo, 16. mars 2005

Høringsuttalelse til forslag til forskrift etter konkurranselovens § 3 om unntak fra konkurranseloven for bokomsetning – bokavtalen

Vi viser til høringsnotat av 17.12.2004. I prosessen før 13.september 2004 presenterte vi vårt syn på hvilke endringer som burde gjennomføres i bokbransjen, i notat til Kultur- og Kirkedepartementet, i møte med Kulturministeren og i den offentlige debatt. I brevet av 13.september 2004 til forhandlingspartene i bokbransjen la Moderniseringsministeren og Kulturministeren klare føringer for hvordan bransjen skulle reguleres i fremtiden. Dermed er det ikke denne gang bransjen selv som har strukturert de fremtidige rammebetingelsene.

Når politikerne tidligere har foretatt gjennomgripende endringer i rammebetingelsene innen kulturfeltet, har dette vært ledsaget av en beskrivelse av hvilke kulturpolitiske mål man ønsker å nå med disse endringene, og hvilke virkemidler man har ønsket å benytte. Det har gjerne vært gjort et grundig undersøkelsesarbeid i forkant, og man har lagt opp til at effekten av endringene evalueres senere, på et nærmere angitt tidspunkt. På det vis sikrer man seg at man får en forsvarlig vurdering av om de mål som ble satt er nådd. Et svært godt eksempel på dette er hvordan de vesentlige endringene i rammebetingelsene for filmbransjen ble dokumentert i St.prp. nr 1 for 2001 i forbindelse med omleggingen av filmsektoren.

Denne tilnærmingen mangler fullstendig ved denne radikale omleggingen av rammebetingelsene for bokbransjen. Vi ber derfor om at det snarest utarbeides målformuleringer for det man ønsker å oppnå ved denne endringen, og at det planlegges for en evaluering av resultatene av omlegging i forhold til de mål som blir satt.

Så langt har vi oppfattet at Moderniseringsministeren har som mål å få lavere pris på bøkene, og at de mindre bokhandlerne skal få bedre konkurransemuligheter. Konkurransetilsynet har som ambisjon at det skal bli en markant variasjon i de royaltysatser forfatterne oppnår. De bestselgende forfatterne skal i tillegg til at deres royaltysatser beregnes av klart høyere opplag, også kunne forhandle frem høyere royaltysatser, mens forfattere med mindre kommersielt tilsnitt skal oppnå lavere royaltysatser på allerede svært små opplag.

Man kan mene mye om disse målene, men det sentrale må være at disse mål suppleres med flere. Etter vårt skjønn bør det utarbeides noen overordnede kulturpolitiske mål. Dette er et arbeid som Kulturkomiteen i Stortinget bør interessere seg for, og som Kultur- og kirkedepartementet burde ta ansvaret for å utvikle. Noen eksempler på områder hvor mål kan settes er; Utviklingen i lesningen i Norge, norske

forfatteres muligheter til å bli utgitt (antall utgivelser pr. år), norske forfatteres mulighet til å møte et publikum (norsk litteraturs markedsandeler, samtidslitteraturens andel, mindre bokgrupper som lyrikkens utbredelse, hvor mangel titler som selger over et visst antall, norske forfatteres inntektsutvikling, fondsutviklingen i kollektive fond osv.).

I tillegg må man synliggjøre hvordan de mål som settes skal vurderes. For å eksemplifisere med utgangspunkt i to av målene som er satt; Hvilke prisindekser skal brukes? Skal det være en for samtidslitteraturen og en for såkalt gjenbruksutgaver? Man må også passe på å få en indeks som dekker gjennomsnittsprisen slik den fremkommer av volumet som har vært i hver av salgskanalene (etter 1.mai vil bokklubbenes reduserte mulighet til å gi rabatt føre til prisen på disse bøkene øker) Hva defineres som en mindre bokhandel? Er målekriteriet utviklingen i antall bokhandlere i denne kategorien i måleperioden?

Vi vil videre foreslå at man tar utgangspunkt i bransjesituasjonen ved utgangen av 2003, siden 2004 på ingen måte kan ansees som et normalår for bokbransjen. Etter vårt skjønn bør en evaluering finne sted innen utgangen av 2008.

Vi ber om at Kulturkomiteen engasjerer seg i dette spørsmålet, slik at vi får en forsvarlig evaluering av de grep regjeringen nå tar innenfor litteraturformidlingen i Norge.

Vi har valgt å ikke kommentere selve forslaget til forskrift og den fremforhandlede bokavtalen. Vi registrerer de politiske valg som er gjort og de tilpasninger som de to forhandlingspartene har gjennomført i den såkalte bokavtalen. Men det har ingen nytteverdi å kommentere resultatet, når de overordnede føringene som er lagt, er så annerledes enn de vi ville ha valgt.

Med vennlig hilsen

De norske Bokklubbene A/S

Kristenn Einarsson